

**Jan Hurdík: Právní osoby.
(Obecná právní charakteristika)**

1. vyd. Brno: Masarykova univerzita 2000, 169 s. ISBN 80-210-2278-7

Ivo Telec

Jedním z posledních titulů teoretické řady *Spisů Právní fakulty Masarykovy univerzity v Brně* (poř. č. 232) je nové dílo civilisty *Jana Hurdíka*.

Autor se v něm vrátil k jednomu ze svých typic-

kých vědeckých témat. A to k právní problematice právnických osob, která patří mezi významná civilistická témata již po několik století. Podtitul jeho poslední knihy zní *Obecná právní charakteristika*. Nutno

řící, že tento podtitul je zdařile a obsahově vydatně naplněn.

Uvedená kniha vyžaduje řadu širších právně teoretických zamyšlení. Pro náš publikační účel o ní pouze krátce poreferuji. Je zřejmo, že do budoucna se k ní budeme v české právní vědě vracet a dále se jí budeme podrobně zabývat.

Zkraje můžeme říci, že se v případě recenzovaného díla jedná o knihu, která patří mezi ta díla, která jsou v současné české právní vědě, nejen civilistice, nepominutelná.

Autor své dílo rozčlenil do tří částí. První pojednává o osobě, subjektu a osobnosti. Druhá o pojmu osoba v právním smyslu. Třetí je přehledem doktrinních základů a jednotlivých (mnoha) teorií právnických osob. Práce je doplněna stručným autorovým závěrem a opatřena německým a francouzským resumé. Nemluvě o přehledu základní literatury.

O obsahu můžeme stručně poreferovat následovně. Autor vychází z pojmů osoba, subjekt a osobnost jako ze základních právních konstrukcí. Hovoří také o vývoji pojmu osoba a o procesu od osoby k osobnosti a zpět. Všímá si problému metodologického východiška pojmu osoba a historického vývoje tohoto pojmu od starověku po novou dobu. Stranou nezůstávají ani přirozenoprávní a pozitivněprávní střety, pokud jde o myšlení v tomto směru.

Podstatná část publikace je věnována přehledu jednotlivých teorií právnických osob. Dvě zásadní teorie, a to fikce, nebo reality, jsou rozvedeny do řady dílčích

podrobností. Jmenujme, pokud jde o teorii fikce, teorii personifikace, teorii fikce v užším smyslu, teorii transsubstanciacie a další otázky. Pokud jde o teorii reality, lze uvést organickou teorii, teorii (kolektivní vůle), teorii institucionální, teorii technické reality. Nechybí ani kritika teorií reality.

Jinou kapitolou jsou novodobé teorie právnických osob: zájmová teorie, teorie přičitatelnosti, teorie relativity právních způsobilostí, teorie odvozené právní způsobilosti, teorie vnitřní organizace (mocenská), teorie autonomie, jakož i novodobé přirozenoprávní koncepce a řada dalších pohledů.

Autor svou vědeckou pozornost zaměřil též na charakteristické znaky právní osoby. Zajímavá je přitom otázka delikttní způsobilosti aj. Nechybí samozřejmě ani národnost (osobní statut) právní osoby.

Závěrem krátce dodejme, že „virtuální právní realita“, o kterou se v této souvislosti jedná, patří mezi významné právně teoretické otázky. Navzdor tomu, že většina možných právních názorů již byla v historii vyslovena.

Přesto všechno může *Hurdíkovo* dílo svou precizní přehledností, čtivostí i nejedním vlastním autorovým pohledem přispět k aktuálním otázkám rekonstrukce českého soukromého práva. Potěšitelné je, že část české civilistiky, soudě například podle díla *Hurdíkova*, neopomíjí základní vědecké otázky svého oboru. Mnohdy je zapotřebí si je připomenout a dále rozvádět. K tomu všemu nám může *Hurdíkova* zatím poslední vědecká kniha vydatně napomoci a prospět. Dosud nám něco podobného v české vědecké literatuře chybělo.